

Wijk van de Toekomst
Terugblik Kennisatelier
Woensdag 2 februari
Locatie: online

EMPOWERMENT SCAN & EMPOWERMENT ONDERZOEK IN GELDERSE WIJKEN

Empowerment scan

De empowermentscan helpt initiatiefnemers in wijken, of dat nu gemeenten zijn of bewoners, om er achter te komen wat andere betrokkenen willen en kunnen bijdragen. Met die kennis kunnen initiatiefnemers zich richten op de meest passende vormen van participatie. **Floor Hooge Venterink** en **Jonna Luijten**, beiden van TwynstraGudde, hebben deze scan ontwikkeld in opdracht van het Overleg Orgaan voor de Fysieke Leefomgeving. Floor en Jonna namen ons tijdens het kennisatelier mee in de werkwijze en achterliggende uitgangspunten. Ook deelden zij hun bevindingen uit een praktijktoets in een wijk in de gemeente Haarlemmermeer.

De scan kan zowel door gemeenten als door bewonersinitiatieven gebruikt worden om in beeld te brengen wat inwoners van een wijk kunnen en willen doen aan verduurzaming. Het werkt twee kanten op: gemeenten kunnen participeren in initiatieven van bewoners, en bewoners in plannen van de gemeente. De empowerment scan is eerste instantie eenvoudig zelf te gebruiken zonder begeleiding. Je kan hem hieronder downloaden. Doet jouw wijk mee aan het programma Wijk van de Toekomst? Dan kun je er met andere wijken over sparren en uitwisselen.

Download de scan [hier](#).

De presentatie (PDF) van Floor en Jonna staat [hier](#).

De video van hun verhaal [hier](#) en de audio [hier](#).

Empowerment onderzoek in de Gelderse wijken

Spectrum, partner met elan, heeft in drie Gelderse wijken onderzocht wat voor mensen belangrijk is om mee te kunnen en willen doen in het verduurzamen van de wijk. Het onderzoek is gedaan in de Bloemenbuurt (Didam), Dukenburg (Nijmegen) en Malden (Heumen). Dorotheé Jacobs nam ons mee in de conclusies en kritische reflectie daarop. Ook deelde ze ervaringen met de methode: hoe in een wijk op te halen wat in de onderstroom zit om op basis daarvan aan de slag te gaan.

Het onderzoeksrapport is [hier](#) te downloaden.

De presentatie (PDF) van Dorotheé staat [hier](#).

De video van haar verhaal [hier](#) en de audio [hier](#).

Vraag en antwoord

Na de presentaties hebben de sprekers kort op enkele vragen gereageerd en de aanwezigen daarna in kleine groepen eigen ervaringen uitgewisseld. Via de mail hebben we nog antwoorden van de sprekers en het ondersteuningsteam Wijk van de Toekomst op vragen verzameld. Deze vind je hieronder:

Vul je de de scan alleen in als gemeentelijke organisatie, of betrek je de belanghebbenden in de wijken erbij en vul je de scan samen in?

Het kan allebei. Als je het alleen als gemeente (of maatschappelijk initiatiefnemer) invult, is het wel belangrijk om ook te checken of dat wat je invult echt zo is of gebaseerd is op aannames. Dat doe je in powerstep 6 uit de scan. Door het samen in te vullen, heb je meteen een mooi gesprek met belanghebbenden over wat zij willen en kunnen doen in het proces. De scan kan je dan als gesprekstoel of leidraad gebruiken.

Een scan klinkt als iets snels, dit lijkt me best wat werk. Zijn er al ervaringen hoeveel tijd dit kost (en oplevert)?

Tijdens het testen zijn wij met de initiatiefnemers er doorheen gelopen. Dat duurde ongeveer 1 tot 1,5 uur. Daarbij zijn we niet ingegaan op alle betrokken doelgroepen en hebben we ook niet de aannames gecheckt, dus dat zal nog meer tijd in beslag nemen. Door uitgebreid stil te staan bij de betrokken doelgroepen en hier in het begin aandacht aan te besteden, kun je in de toekomst elkaar makkelijker bereiken en begrijpen.

In hoeverre is dit door bewonersgroepen zelf te gebruiken, met name ook met oog op veel ouderen in beoogde aardgasvrije wijken en die moeite hebben met keuze maken en woningaanpassingen?

De scan kan zowel digitaal als op papier doorlopen worden. Ook bewonersgroepen zelf kunnen de scan dus doorlopen. De scan geeft inzichten. Op basis van die inzichten kunnen keuzes gemaakt worden. Maar de scan maakt de keuze niet voor je.

Hoe verhoudt zich de scan tot de verschillende fases van de participatie in de wijk?

De scan kan op verschillende momenten ingevuld worden en biedt zowel inspiratie (bij de start), aanscherping (halverwege) of evaluatie en reflectie (aan het einde).

Hoe kun je zo goed mogelijk meten wat je bereikt?

Door de scan op verschillende momenten in je project uit te voeren, kun je je voortgang meten.

In mijn wijk gaat het om een grote diversiteit aan woningen, eigendom en bewoners. Houdt de scan daar voldoende rekening mee?

Voor elke doelgroep kan de empowermentkaart ingevuld worden, waarbij je rekening kan houden met de diversiteit aan woningen, eigendom en bewoners. De invuller van de scan is vrij daarin zelf keuzes te maken.

Vraag je ook wat betrokkenen nodig hebben om te kunnen participeren?

We hebben in ons onderzoek gevraagd naar wat mensen nodig hebben om wel mee te kunnen doen. De scan helpt om inzichtelijk te maken wat betrokkenen kunnen en willen bijdragen aan de opgave. Daardoor wordt ook duidelijk wat er nog ontbreekt en nodig is. Zo kan je er bijvoorbeeld achter komen dat een lokale energiecoöperatie wel interesse heeft om deel te nemen, maar te weinig tijd heeft om deel te nemen aan het proces. In overleg kun je daar je proces op aanpassen. Kunnen en willen hebben verschillende dimensies. In de scan zijn ook voorbeelden van willen en kunnen (toegang tot middelen) opgenomen. Deze voorbeelden helpen ook bij het aanpassen van processen.

Hoe kom je in eerste instantie in contact met mensen/groepen die verder van het onderwerp 'aardgasvrije wijken' afstaan?

Dit is en blijft een uitdaging waar vooral veel tijd in gaat zitten. Communiceer via zo veel mogelijk verschillende kanalen, ga de straat op om mensen aan te spreken en vraag hen verder naar mensen die je in hun ogen moet betrekken. Gebruik ook de kanalen breder dan die van de energietransitie zoals dorps/wijkraden, zorgcoöperaties, jeugdwerkers.

Hoe bepaal je wie je uitnodigt voor participatie? Is het een open uitnodiging voor alle stakeholders in een buurt, of maak je een voorselectie?

Uiteindelijk is het de bedoeling om met z'n allen te verduurzamen, dus is het raadzaam om alle betrokkenen uit te nodigen voor het participatieproces. Geef vooral ook aandacht geven aan de laatbloeiërs, en laat koplopers hier een rol in nemen

Zijn er voorbeelden van scans voor individuele oplossingen?

We hebben de scan tot nu toe alleen getest in wijken waar gezocht werd naar een collectieve oplossing.

Kan het programma Wijk van de Toekomst helpen bij capaciteitsproblemen bij gemeenten?

Het programma Wijk van de Toekomst biedt een breed platform van kennisdeling, begeleiding en netwerk aan om de brede energietransitie in de wijk te faciliteren. Door deel te nemen aan het programma en op die manier de actieve stakeholders in de wijk direct in hun rol te zetten door ze aan activiteiten in het programma te laten deelnemen, word je als gemeente ook ontlast. Daarbij kun je kennis en tools van andere gemeentes overnemen, die ook deelnemen.

De provincie Gelderland heeft een reeks aan instrumenten ontwikkeld, specifiek om gemeentes te ondersteunen bij de energietransitie. Van subsidie voor procesondersteuning tot specialistische expertise op technisch of inhoudelijk vlak. Concrete tools zijn het Expertteam Warmte <https://expertteamwarmte.nl>. Processubsidie Wijk van de toekomst <https://www.gelderland.nl/Subsidies/energiebesparing-procesondersteuning-wijk-van-de-toekomst>. Daarnaast zijn er nog meer regelingen die gemeenten kunnen inzetten (<https://svn.nl/toekomstbestendig-wonen-gelderland> en <https://www.gelderland.nl/Gelderland-klimaatneutraal/Ontzorgingsprogramma-klein-maatschappelijk-vastgoedOverall>)